

Polaraktualiteter

utges av
Polarforskningssekretariatet

Nr 158 • December 2009

Föreståndare

Vid årsskiftet tillträder Björn Dahlbäck som föreståndare när Anders Karlqvist går i pension. Anders kommer dock att finnas kvar i organisationen under första halvåret 2010. Läs mer om Björn Dahlbäck i nästa nummer av Polaraktualiteter.

Ny på jobbet

Den 23 november började Carina Lingonbacke på Polarforskningssekretariatet som ekonomiadministratör. Hon kommer närmast från en tjänst på Mikrobiologiskt tumörcentrum på Karolinska Institutet. Välkommen Carina!

Karriärdag

20 januari ordnar Association for Polar Early Career Scientists en karriärdag på Stockholms universitet. Mer information ges per e-post: arvid.bring@natgeo.su.se.

Kommande utlysning

En ny struktur för svensk polarforskning medför att behandlingen av ansökningar om stöd till forskning kommer att förändras. Under interimperioden kommer Polarforskningssekretariatet och Vetenskapsrådet, att genomföra en beredningsomgång för att prioritera aktuella ärenden.

Stora expeditioner kräver flera års förberedelser. Den kommande beredningen gäller dels projekt/expeditioner fram till april 2012, dels en analys som kan ligga till grund för planering av större satsningar från 2012 och framåt.

Utlysningen kommer bland annat att annonseras via www.polar.se, www.vr.se, Polaraktualiteter och Polarforum. Preliminär tidplan:

Mars 2010 Utlysning

Maj 2010 Sista ansökningsdag

Juni 2010 Beslut

SWEDARP 2009/10

Alla deltagarna har kommit fram till Wasa på Antarktis. De forskare som har provtagit fåglar för antibiotikaresistens har avslutat sin forskning och är på hemväg.

1 december landade grupp 2 för säsongen på den svenska stationen Wasa på Antarktis och styrkan på 8 personer är nu komplett. Stationen är igång och forskningen med radarmätningar inom projektet MARA påbörjas snart.

Jonas Bonnedahl och Björn Olsen, som provtagit fåglar för antibiotikaresistens på några av öarna runt Antarktis, är nu på hemväg. Trots att kryssningen med ett turistfartyg blev rejält förkortad på grund av att fartyget hade problem med isen har de fått massor av prover att arbeta med – även från sydamerikanska fastlandet där de väntade – samt blivit lovade en ny tur inom några år av kryssningsföretaget.

På www.polar.se/expeditioner/swedarp2009_10/rapport finns det förstås rapporter och bilder.

Beslut OSO 2010/11

Polarforskningssekretariatet och Vetenskapsrådet har beslutat att anta åtta svenska projekt till expeditionen Oden Southern Ocean 2010/11. Expeditionen är ett samarbete med National Science Foundation där det amerikanska fartyget NB Palmer kommer att gå tillsammans med Oden på delar av sträckan McMurdo–Punta Arenas. Projekt 1–4 ska vara på Oden och 5–8 på NB Palmer.

1. Tero Härkönen: Dynamics and evolution of epidemic diseases in Antarctic and Arctic seals
2. Katarina Abrahamsson: Inter-related biogeochemical cycles of halocarbons and mercury in the Southern Ocean
3. Melissa Chierici: Comparison of the CO₂ system and air-sea CO₂ fluxes in polynyas of opposing sea ice trends in western Antarctica
4. Göran Björk: Circulation of warm oceanic water and glacier melt water in the Amundsen Sea–Ross Sea shelf region, Western Antarctica
5. Stefan Bertilsson: Amundsen Sea Polynya International Research Expedition (ASPIRE): Patchiness and significance of microbial communities controlling the Southern Ocean carbon cycle
6. Ala Aldahan: Ultra sensitive tracing of ocean circulation by anthropogenic ¹²⁹I
7. Per-Olav Moksnes: Climate change and predatory invasion of the Antarctic marine environment
8. Kuria Ndungu: Iron speciation and lead in Amundsen Sea: study of the relative importance of sea and glacial ice sources

Sök svenska publikationer

SwePub kallas den nya söktjänsten som Kungliga biblioteket tillhandahåller för att snabbt ämnessöka bland svenskproducerad vetenskaplig litteratur som inkluderar bland annat doktors- och licentiatavhandlingar, böcker, artiklar, rapporter, recensioner och konferensbidrag. Genom SwePub får man också tillgång till fulltext, sammanfattningar och citeringar. För närvarande har trettio svenska högskolor anslutit sig med sina publikationsdatabaser.

Söktjänsten är självinstruerande, finns på både engelska och svenska och hittas på <http://swepub.kb.se>.

IPY slutar i Oslo

I juni 2010 kommer en stor konferens som avrundar Internationella polaråret att gå av stapeln i Oslo. Forskare, lärare, kommunikatörer, organisationer och företag som arbetar i eller med polartrakterna bjuds in att delta i **IPY Oslo Science Conference**. Den vetenskapliga konferensen pågår 8–12 juni och då diskuterar man i sex olika temagrupper, samtidigt som det pågår en PolarFESTIVAL i centrala Oslo. Lärare får en egen konferens 6–7 juni, PolarTEACHERS. PolarEXPO är en utställning i anslutning till konferensen som ger utrymme för universitet, företag och andra organisationer som vill nå ut med sin verksamhet och knyta polarkontakter. I samband med konferensen ordnas också en filmfestival, PolarCINEMA. Programmet blir stort och påkostat. Läs mer på webbplatsen <http://ipy-osc.no>.

Julklappsböcker?

Lomonosovryggen

Poeten Gunnar D Hansson deltog i sommarens LOMROG II och skrev sin elfte bok under expeditionen. *Lomonosovryggen* har redan publice-rats och innehåller texter om Arktis nu och då, om det vita och om kylan, om vad andra skrivit om Arktis och hur. ”Omistligt” är en av flera uppskattande bloggkommentarer.

Att överleva dagen

Polarforskaren och zoökologen Susanne Åkesson fick Augustpriset för bästa fackbok 2009 tillsammans med fotografen Brutus Östling för boken *Att överleva dagen*. Det är en härligt stor och vacker julklapps-bok, späckad med intressanta fakta om naturens villkor och med fantastiska bilder. Grattis Susanne och Brutus!

Tre tronföljare i Arktis

Under några år har de nordiska tronföljarna deltagit i forskningsexpeditioner till Arktis och besökt bland annat Grönland, Svalbard och Arktiska Sverige. Nu kommer en bok där de med egna ord beskriver upplevelserna av polartrakterna och den kunskap forskarna har förmedlat till dem på ett lättfattligt och medryckande sätt. Boken innehåller också faktakapitel där Anders Karlqvist står för det svenska bidraget.

Is och vatten, vatten och is

Majgull Axelssons roman om komplicerade familjerelationer, som delvis utspelar sig på en forsknings-expedition på en isbrytare, finns nu i pocket. Kanske är den inspirerad av Majgulls egna upplevelser under expeditionen Beringia 2005? Spännande julläsning garanteras!

Aktuellt på museer

Teknikens hus i Luleå och Universeum i Göteborg är svenska parter i projektet ACCENT som lanseras under COP15 i Köpenhamn. Museum i Europa går ihop för att öka allmänhetens medvetande om orsakerna till klimatförändringarna. Syftet är att sprida ett livslångt engagemang i de globala frågorna. Läs mer på webbplatsen www.i-do-climate.eu.

Polarutställningen på **Universeum** i Göteborg är uppdaterad med en Stormkub, där man kan känna på blåsten på fjället. Man kan också lära sig om polarklädsel, studera is från en iskära och få mer kunskap om renskötarnas villkor i klimatförändringarnas tidevarv.

På **Tekniska museet** i Stockholm visas nu föremål med koppling till radiopionjären Marconi. Bland annat visas radiosändaren som användes av Umberto Nobile under hans luftskeppsexpedition till Nordpolen 1928, och som räddade livet på honom själv och hans hund.

Gränna museum har en webbutik full med polarjulklappar för alla – böcker, musik, filmochgosedjur.m.: www.grennamuseum.se.

•••

Polaraktualiteter utges av Polarforskningssekretariatet och distribueras gratis. Kontakta oss om du vill ha fler exemplar, information eller ändra prenumerationssätt. Citera oss gärna, men ange källan!

Ansvarig utgivare: Anders Karlqvist
Redaktion: Sofia Rickberg, Daniella Gredin, Eva Grönlund, Elena Dahl
e-post: polaraktualiteter@polar.se

Polarforskningssekretariatet
Box 50003, 104 05 Stockholm
tel: 08-673 96 00
fax: 08-15 20 57
www.polar.se